GEMEENTE Lansingerland

Visienota Onderwijs 2017-2025

"Met het oog op de toekomst"

Auteur: Stephan Leewis, Marianne van der Horst, Sophie Serrarens, Erik Verkade en Marjonne van Workum

Afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling & Economie, Team Economie, Onderwijs & Sport

Versienummer: 2.1

Datum: 17 maart 2017

Corsanummer: T17.01857

Samenvatting

In de afgelopen anderhalf jaar heeft de gemeente Lansingerland samen met ouders, leerlingen en professionals in het onderwijs gewerkt aan een Lansingerlandse visie op het onderwijs. Deze nota is het resultaat van dat participatieproces. Een toelichting op het participatieproces dat we hebben doorlopen staat in bijlage 1.

Wat gaan we doen?

Tijdens dit proces zijn we gezamenlijk gekomen tot de conclusie dat er behoefte is aan een actievere rol van de gemeente ten opzichte van het onderwijs. Op dit moment beperkt de gemeente zich binnen het onderwijs grotendeels tot haar wettelijke taken. Deze nota stelt voor dat de gemeente, naast de uitvoering van die wettelijke taken, een nieuwe rol krijgt. Een rol waarin de gemeente actiever de belangen van haar inwoners vertegenwoordigt binnen het onderwijssysteem. En waar ze zorgt voor een betere aansluiting van de gemeentelijke taken in het sociaal domein en het onderwijs. Dit betekent onder andere dat de gemeente meningen over het onderwijs in Lansingerland actief gaat inventariseren en zinvolle en wenselijke veranderingen gaat agenderen en stimuleren bij het onderwijs.

In deze nieuwe rol maakt de gemeente zich samen met haar partners in het onderwijs hard voor een zestal beleidsdoelen:

1. Voorzien in kwalitatief sterk onderwijs dichtbij huis.
2. Gemeente en onderwijs organiseren ondersteuning op maat.
3. Ondersteuning organiseren we dichtbij school.
4. Basisscholen, BSO, KDV, sport en cultuur vormen een netwerk van voorzieningen in de wijk.
5. VMBO, MBO, bedrijfsleven en gemeente zorgen voor kansrijke carrièremogelijkheden in de regio.
6. Mogelijkheden benutten om andere onderwijsconcepten aan te bieden.

Blijven werken aan wat goed gaat

De basis van onderwijs in Lansingerland is goed. Om de beleidsdoelen uit deze visie te halen is het belangrijk om die goede basis te behouden. We blijven ons inzetten voor kwalitatief goed en nabij onderwijs, een effectief achterstandenbeleid en voldoende goede onderwijshuisvesting.

Op welke ontwikkelingen zetten we in?

Op de goede basis van het Lansingerlandse onderwijs willen we doorbouwen. Dit doen we door in te zetten op een viertal ontwikkelingen.

Een wijknetwerk rond elke basisschool

We hebben een grote hoeveelheid voorzieningen voor kinderen. Denk daarbij aan kinderdagopvang, buitenschoolse opvang, voor- en vroegschoolse educatie, jeugd- en jongerenwerk en een breed scala aan sport- en cultuurverenigingen. Op dit moment werken al deze verschillende voorzieningen nauwelijks met elkaar en met de basisscholen samen. Juist zo'n samenwerking kan grote voordelen hebben voor de ontwikkeling van het kind. Daarom zetten we in Lansingerland in op het opzetten van wijknetwerken om de verschillende voorzieningen in een wijk te verbinden met de basisschool.

Zorg nabij school

Met de transitie van de jeugdhulp naar de gemeente en de passend onderwijstaak naar het onderwijs is er veel veranderd rond de ondersteuning van jongeren. Door nauwe samenwerking tussen de gemeente en het onderwijs kunnen we jongeren met problemen eerder opsporen en effectievere ondersteuning bieden. We zetten daarom in op het verbeteren van de aansluiting tussen jeugdhulp en school.

Aansluiting op de arbeidsmarkt

Voor de aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs zien we twee belangrijke ontwikkelingen:

- De arbeidsmarkt is in rap tempo aan het veranderen. Dat vraagt van het onderwijs constante en snelle aanpassingen. Dit terwijl de budgetten in het onderwijs deze ontwikkelingen niet altijd

kunnen dragen. Om innovatie in het onderwijs zo veel mogelijk te ondersteunen zetten we in Lansingerland een Innovatiebudget Onderwijs op.
- Jongeren met een MBO diploma zoeken vaak werk in de regio of gemeente waar ze wonen. Daarom is het belangrijk dat leerlingen een MBO opleiding volgen die aansluit op de vraag van de lokale arbeidsmarkt.

Een passend aanbod basisonderwijs
In Lansingerland is vraag naar diverse onderwijsconcepten. In samenwerking met het onderwijs in Lansingerland en het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Sport zetten we in op verbreding van het aanbod. Hierbij kijken we in eerste instantie naar de nieuwe basisschool die gebouwd moet worden als er in Wilderszijde een nieuwbouwwijk wordt gebouwd. Daarnaast zetten we in op de introductie van een nieuw onderwijsconcept op 1 van de 22 bestaande basisscholen.

Overige ambities
Naast deze ambities, die duidelijk naar voren komen uit het participatieproces, zetten we ons ook in voor de verduurzaming van het onderwijs en de verbetering van de verkeersveiligheid op de belangrijkste fietsroutes naar school.

Inhoud

1 Inleiding 5
2 Wat gaan we doen? 6
2.1 Beleidsdoelstellingen 6
2.2 Bevindingen 7
3 Blijven werken aan wat goed gaat 9
3.1 Goed en nabij onderwijs 9
3.2 Achterstandenbeleid 10
3.3 Onderwijshuisvesting 10
4 Op welke ontwikkelingen zetten we in? 12
4.1 Een wijknetwerk rond elke PO school 12
4.2 Zorg nabij school 14
4.3 Aansluiting op de arbeidsmarkt 16
4.4 Een passend aanbod basisonderwijs 18
5 Overige ambities 20
5.1 Realistisch duurzaam 20
5.2 Verkeersveiligheid 21
6 Financiën 22
6.1 Overzicht bestaande budgetten 22
6.2 Aanvullend budget 23
7 Evaluatie 24
8 Dankwoord 25

1 *Inleiding*

Trots presenteer ik aan u de Visienota Onderwijs ‘Met het oog op de toekomst’. In deze nota nemen we u mee in de ontwikkeling die onderwijs en gemeente samen de komende jaren gaan inzetten. Die ontwikkeling start met de kwaliteit, de passie en de inzet die nu al aanwezig is op onze scholen. Vanuit die basis werken we, samen met onze partners, om het onderwijs in onze gemeente nog beter af te stemmen op de wensen en de behoeftes van onze inwoners. Om die goed in beeld te krijgen, doorliepen we afgelopen anderhalf jaar een uitgebreid participatie-traject. Ik voerde daarbij met veel plezier een groot aantal gesprekken met ouders, leerlingen, schooldirecteuren, schoolbestuurders, mensen uit de kinderdagopvang en andere professionals. Dit was een proces waarin we wederzijds veel van elkaar hebben geleerd en waardoor nieuwe verbindingen en oplossingen zijn ontstaan. Deze nota is het eindresultaat van dat proces. Ik ben er van overtuigd dat we met deze visie ervoor zorgen dat we onze kinderen zo goed mogelijk helpen om hun dromen en ambities te verwezenlijken.

Met een vriendelijke groet,

Jeroen Heuvelink
Wethouder Onderwijs

2 *Wat gaan we doen?*

De laatste jaren heeft de gemeente zich voor het beleidsveld onderwijs grotendeels toegespitst op het uitvoeren van haar wettelijke taken. Daarbij gaat het voornamelijk om het faciliteren van het onderwijs door het verzorgen van voldoende onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer en het uitvoeren van de Leerplichtwet. In deze visie gaan we in op een breder aantal onderwerpen dan alleen onze wettelijke taken. Tijdens het participatietraject merkten we dat ouders en leerlingen het erg waarderen om met de gemeente te spreken over het onderwijs. Ook onze onderwijspartners vinden dat de gemeente een taak heeft die groter is dan alleen het wettelijke kader. Wij delen deze inzichten van onze inwoners en van de professionals in het onderwijs.

Wij zien een nieuwe rol voor de gemeente in het Lansingerlandse onderwijs. Een rol waarin de gemeente de belangen van al onze inwoners vertegenwoordigt binnen het onderwijssysteem. Niet alleen voor de kinderen en leerlingen die nu op school zitten. Maar ook voor de kinderen in de toekomst. Dit vraagt drie concrete veranderingen in onze huidige werkwijze:

1. De gemeente houdt zicht op algemene trends in het onderwijs. Zoals: aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs of de behoefte aan verschillende soorten onderwijs.
2. De gemeente inventariseert actief de mening van ouders en leerlingen in Lansingerland.
3. De gemeente agendeert, informeert en stimuleert het onderwijs op die onderwerpen waarvan zij van mening is dat verandering in het voordeel van de (toekomstige) inwoners van Lansingerland en andere belanghebbenden is.

2.1 Beleidsdoelstellingen

Vanuit deze nieuwe rol werkt de gemeente Lansingerland samen met haar onderwijspartners richting 2025 aan:

Een gemeente waarin leerlingen en ouders goed basis- en voortgezet onderwijs dichtbij huis tot hun beschikking hebben. Waar het onderwijs in de gemeente aansluit bij de veranderende behoefte en wensen van de samenleving in onderwijsconcepten. Waar gemeente en onderwijs samen zorgen voor een sluitende ondersteuning voor kinderen die een extra zetje in de rug nodig hebben. En waar kinderen, ook diegenen die meer aankunnen, worden uitgedaagd om het maximale uit zichzelf te halen. Achterstanden en leerproblemen pakken we snel en adequaat aan. Jongeren hebben toegang tot de beste onderwijsinstellingen, ook buiten Lansingerland. Verder hebben ze, door een sterke samenwerking tussen VMBO, MBO en het lokale bedrijfsleven, duidelijke carrièremogelijkheden in de regio. Tot slot sluit het onderwijs door (technologische) innovatie aan bij een snel veranderende wereld en bereidt het onze jongeren voor op een toekomst in deze wereld.

Daarbij zetten we in op zes beleidsdoelen:

1. **Voorzien in kwalitatief sterk onderwijs dichtbij huis**
   In Lansingerland zorgen we dat er een over de hele gemeente gespreid netwerk van kwalitatief goede scholen is.

2. **Gemeente en onderwijs organiseren ondersteuning op maat**
   Kinderen die een steuntje in de rug nodig hebben, kunnen rekenen op voldoende ondersteuning op en buiten school die past bij hun behoefte. De verschillende soorten van ondersteuning vormen een sluitend netwerk.

3. **Ondersteuning organiseren we dichtbij school**
   Kinderen en docenten kunnen de weg naar ondersteuning simpel en tijdig op school vinden.

4. **De basisscholen, BSO, KDV, sport en cultuur vormen een netwerk van voorzieningen in de wijk**
   We maken het makkelijker voor kinderen om zich zo breed mogelijk te ontwikkelen. Zodat elk Lansingerlands kind zijn of haar dromen en passies kan najagen.

5. **Gemeente, VMBO, MBO en bedrijfsleven zorgen voor kansrijke carrièremogelijkheden in de regio**
   Jongeren in het Lansingerlandse onderwijs worden voorbereid op de arbeidsmarkt van de 21ste eeuw.

6. **Mogelijkheden benutten om andere onderwijsconcepten aan te bieden**
   In Lansingerland is een divers aanbod van onderwijsconcepten in het primair onderwijs. Dit aanbod past bij de vraag van ouders en leerlingen.

In hoofdstuk drie gaan wij concreet in op wat dit voor het onderwijs en de gemeente betekent.

2.2 Bevindingen

Tot deze doelstellingen zijn wij gekomen op basis van een vijftal belangrijke bevindingen uit het participatietraject:

1. *Kwalitatief sterk onderwijs dichtbij huis*

Uiteraard wil iedere ouder, leerling, docent en bestuurder dat zijn of haar school goed onderwijs geeft. Ook in Lansingerland vinden we dit dé kernwaarde voor elke school. Toch zijn ook andere zaken belangrijk. Zeker in het primair onderwijs is de nabijheid van een school belangrijk. In de praktijk kiezen veel ouders voor een basisschool binnen een acceptabele afstand van hun huis. Pas als een school binnen die afstand past, worden andere zaken doorslaggevend.

2. *Behoefte aan ondersteuning op maat op school*

Sommige leerlingen hebben behoefte aan een extra steuntje in de rug. Dit kan omdat ze een achterstand hebben in hun ontwikkeling, maar ook omdat ze juist voorlopen ten opzichte van kinderen van hun eigen leeftijd. Ondersteuning op maat op school is dan belangrijk voor het kind zelf en voor het klimaat in de klas. Daarnaast kan goede en tijdige ondersteuning op school ergere problemen in de ontwikkeling voorkomen, waardoor later minder zwaardere jeugdhulp nodig is. Onderwijs en gemeente hebben recent nieuwe taken en verantwoordelijkheden gekregen in deze ondersteuning.[1] Ondersteuning op maat vraagt een goede afstemming tussen gemeente en onderwijs.

3. *Aansluiting tussen school en andere voorzingen kan beter*

In de gemeente zijn veel voorzieningen aanwezig voor kinderen. Daarbij denken we aan de ene kant aan buitenschoolse opvang en kinderdagverblijven en aan de andere kant ook aan bijvoorbeeld sport-, muziek- of toneelverenigingen. In Lansingerland werken onderwijs en deze voorzieningen grotendeels langs elkaar. Daar waar wenselijk zien we mogelijkheden voor betere ondersteuning (door bijvoorbeeld informatie-uitwisseling) en meer kansen voor kinderen (door aanbod van sport & cultuur op school) door meer aansluiting tussen (wijk)voorzieningen en scholen.

4. *Er is ruimte voor uitbreiding van onderwijsconcepten*

Het huidige aanbod in het primair onderwijs is gebaseerd op een historische groei én de criteria uit de onderwijswetgeving. Een breed aantal maatschappelijke organisaties en het Ministerie van OC&W constateren landelijk dat deze wetgeving eigenlijk niet meer past bij de huidige samenleving. Het effect hiervan is dat het onderwijsaanbod in Lansingerland niet helemaal overeenkomt met de vraag van een deel van de ouders en leerlingen naar andere soorten schoolconcepten in het primair onderwijs.

[1] **Per 1 augustus 2014 is de Wet Passend Onderwijs in werking getreden en per 1 januari 2015 de Jeugdwet.**

5. Er liggen kansen voor betere afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt

De samenleving en de arbeidsmarkt veranderen snel onder invloed van globalisering en innovatie. Het voorbereiden van leerlingen op die arbeidsmarkt vraagt een nauwere aansluiting tussen het bedrijfsleven en het onderwijs. Specifiek in het geval van de toegang tot het MBO zien onderwijs en gemeente hier een uitdaging. MBO-ers blijven in de regel vaak werken in de regio waar ze zijn opgegroeid. De kans is groot dat de VMBO-ers van nu over een aantal jaar op zoek gaan naar werk in onze regio. Voor de beste kansen op een goede carrière is het belangrijk dat deze leerlingen een opleiding krijgen die aansluit bij de vragen van het lokale bedrijfsleven.

3 *Blijven werken aan wat goed gaat*

De afgelopen vijftien jaar is het aantal leerlingen, en daarmee het onderwijs, in Lansingerland sterk gegroeid. Er zijn veel nieuwe scholen gesticht en bestaande scholen zijn snel gegroeid. Die grote groei heeft de afgelopen jaren veel gevraagd van leraren, directies, schoolbesturen en de gemeente. Het resultaat is dat de kwaliteit van het onderwijs en de onderwijshuisvesting in Lansingerland goed is, de organisatie van onze scholen stevig is en er een breed toegankelijk Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) programma staat. Naast een verbreding van ambities om onze doestellingen te halen, werken we ook aan zaken die we vooral moeten behouden.

3.1 Goed en nabij onderwijs

Doelstelling(en):

- **Voorzien in kwalitatief sterk onderwijs dichtbij huis.**

In Lansingerland hebben we kwalitatief goede scholen. Dit blijkt in de eerste plaats uit de rapportage van de Inspectie van het Onderwijs.[2] Maar we zien het ook terug in de reactie van ouders: die zijn in de regel tevreden over het onderwijs in Lansingerland. In de onderwijsenquête geeft meer dan de helft van de ouders en de leerlingen aan geen op- of aanmerkingen te hebben over het onderwijs. Daaruit concluderen wij dat de ouders en leerlingen in het algemeen tevreden zijn over het onderwijs in Lansingerland. Dit beeld wordt bevestigd in de gesprekken met ouders.

Ook de nabijheid van onderwijs is in Lansingerland goed. Onze scholen liggen verspreid over de hele gemeente. Hierdoor hebben we een fijnmazig net van scholen waardoor nagenoeg iedere inwoner van Lansingerland een school bij hem of haar in de buurt heeft. Dit geldt niet alleen voor het basisonderwijs, maar ook voor het voortgezet onderwijs. Het feit dat elke kern over voortgezet onderwijs beschikt, is voor een gemeente als Lansingerland bijzonder te noemen. We vinden het belangrijk om deze nabijheid ook richting de toekomst te bewaren.

Daarnaast biedt onze regio voor onze inwoners een breed scala aan verschillende soorten onderwijs in het voortgezet, het beroeps- en wetenschappelijk onderwijs. Zo hebben scholieren en studenten die wonen in Lansingerland toegang tot een hoogwaardig aanbod in onderwijs waar de gemeente zelf te klein voor is. Daarbij kunnen we denken aan een categoraal gymnasium, tweetalig onderwijs en een groot aanbod van MBO-, HBO- en WO-opleidingen. Wij achten de toegang tot dit onderwijs van groot belang voor onze inwoners en volgen aandachtig ontwikkelingen zoals de Rotterdamse plaatsingswijzer.

Daarom blijven we ons inzetten voor:

- Het behouden van de huidige fijnmazigheid van het onderwijs, ook bij groei van de gemeente.
- Vasthouden aan de huidige doorverwijsafstand van scholen.
- Toegang voor onze inwoners behouden tot onderwijs in de regio.

[2] Inspectie van het Onderwijs, *'Toezichtsarrangementen basisonderwijs 2015/2016' en 'Toezichtsarrangementen voortgezet onderwijs 2015/2016'*, *https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwijsdata*.

3.2 Achterstandenbeleid

Doelstelling(en):

- **Gemeente en onderwijs organiseren ondersteuning op maat.**

In Lansingerland vinden we het belangrijk dat alle kinderen met een verhoogd risico op onderwijsachterstanden de mogelijkheden krijgen om hier iets aan te doen. Daarom hebben we in Lansingerland een goede spreiding van VVE-voorzieningen over de gemeente. We hebben in iedere kern minimaal één locatie voor peuteropvang en één voor kinderdagopvang. De gemeente houdt toezicht op de kwaliteit van deze voorzieningen. Daarnaast zorgen onze partners en de gemeente samen voor een goede overdracht van informatie van de VVE naar de basisschool.[3] Daarnaast zet de gemeente zich op dit moment in voor een betere aansluiting van de programma's en de werkwijzen van de voorschoolse voorzieningen en de basisscholen.

Het realiseren van taalonderwijs aan kinderen die de Nederlandse taal onvoldoende beheersen valt eveneens onder het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid. Ook voor deze kinderen geldt dat zij de mogelijkheid moeten krijgen om zich zo goed mogelijk te kunnen ontwikkelen. Het beheersen van de Nederlandse taal is hierbij essentieel. Onderwijs en gemeente vinden het belangrijk dat kinderen in de basisschoolleeftijd hier niet te ver van huis voor moeten reizen. Daarom kunnen deze kinderen het taalonderwijs in Lansingerland volgen. Voor taalonderwijs aan de oudere leerlingen richten wij ons op de regio Rotterdam.

Daarom blijven we ons inzetten op:

- Behouden van over de gemeente gespreid aanbod van kwalitatief goede VVE.
- Goede aansluiting VVE en basisonderwijs.
- Taalonderwijs voor alle kinderen die de taal onvoldoende beheersen.

3.3 Onderwijshuisvesting

Doelstelling(en):

- **Voorzien in kwalitatief sterk onderwijs dichtbij huis.**

Onderwijs gaat in de eerste plaats over docenten en leerlingen. Een belangrijke randvoorwaarde voor goed onderwijs is adequate huisvesting. Op het vlak van onderwijshuisvesting is veel gebeurd in Lansingerland. De afgelopen vijftien jaar zijn veel nieuwe scholen gesticht en gebouwd. De gemeente heeft fors geïnvesteerd in de realisatie van nieuwe schoolgebouwen. Lansingerland is de gemeente met veruit de grootste groei van het aantal leerlingen en vloeroppervlak van schoolgebouwen in heel Nederland. Ter illustratie: het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs is in deze periode toegenomen van 1.200 naar meer dan 4.100. We hebben op dit moment voldoende ruimte voor al onze leerlingen in zowel het primair als voortgezet onderwijs. Ook zijn onze schoolgebouwen van een kwalitatief goed niveau.

In het primair onderwijs hebben we dit bereikt met een Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs (IHP PO). In dit IHP PO hebben we een planning gemaakt van de aanpak van de huisvestingsvraagstukken in de gemeente. Op één onderdeel na hebben we alle opgaves van dit plan opgelost.[4] Tegelijkertijd vinden we het belangrijk om de huidige kwaliteit van de onderwijshuisvesting op peil te houden. Daarnaast hebben ontwikkelingen op de woningmarkt en groei van het inwoneraantal van Lansingerland effect op de

[3] Ouders moeten vooraf toestemming geven voordat VVE-gegevens naar de basisschool worden verzonden.

[4] Aan de nieuwbouw van het schoolgebouw van basisscholen Prins Willen Alexander en De Kwakel wordt op dit moment gewerkt.

behoefte aan onderwijshuisvesting. Met deze vraagstukken in het achterhoofd actualiseren wij het IHP PO.

Voor voortgezet onderwijs bekijken we onderwijs-huisvesting in een regionale context. Dit voor zowel aanbod als capaciteit. De afstand die een VO-leerling kan reizen tussen huis en school is veel groter dan die van een leerling in het PO. Hierbij beschouwen we Noord-Rotterdam – Lansingerland – Pijnacker-Nootdorp - Zoetermeer als het bedieningsgebied van de Lansingerlandse VO-leerling. Op dit moment is het aantal VO-leerlingen en de capaciteit van de VO-scholen in Lansingerland in evenwicht.[5] Daarnaast biedt de regio een breed scala aan opties als het gaat om soorten VO en onderwijsconcepten.

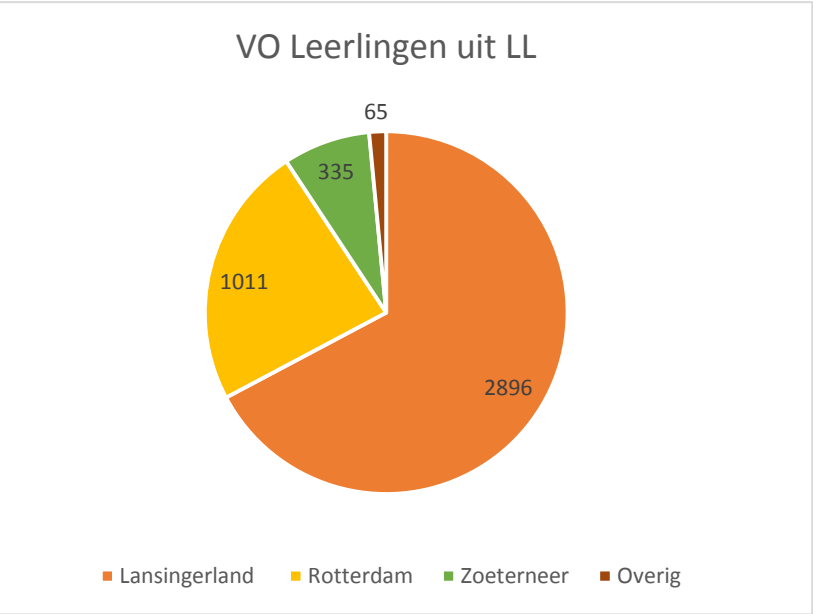
Er is op dit moment nog geen structurele regionale afstemming met de gemeenten Rotterdam, Pijnacker-Nootdorp en Zoetermeer. Om voldoende aanbod en capaciteit te blijven garanderen is afstemming wenselijk. Wij gaan deze afstemming tot stand brengen.

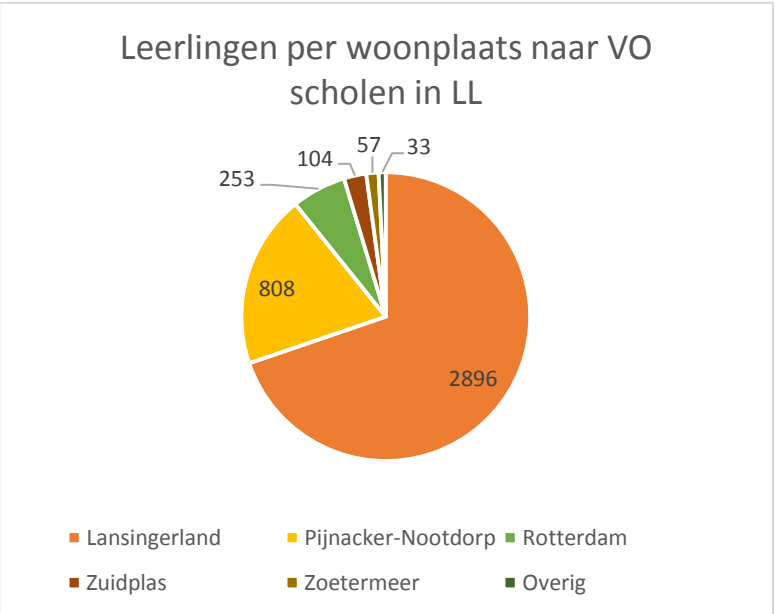
Daarom zetten we ons in op:

- Behouden van de huidige kwaliteit van onderwijshuisvesting PO met een actueel IHP PO.
- Regionaal afstemmen van de huisvestingsvraagstukken in het VO.

Investeringen in de onderwijshuisvesting die bijdragen aan een kwalitatieve impuls in het onderwijs

De gemeente heeft op dit moment voldoende m^2 aan onderwijshuisvesting. Bij gelijkblijvende inwoneraantallen zien wij als gemeente geen noodzaak verder te investeren in de capaciteit van de onderwijshuisvesting. Tegelijkertijd wil de gemeente aansluiting bij de arbeidsmarkt en innovatie van het onderwijs stimuleren. Deze innovatie kan andere of nieuwe eisen stellen aan een schoolgebouw. Dit kan verbouwing van, of aanbouw bij, een bestaand schoolgebouw betekenen. Om onder andere dit soort ontwikkelingen te stimuleren stelt de gemeente via een subsidieregeling een innovatiebudget beschikbaar aan het onderwijs (zie paragraaf 4.3 voor meer informatie).

[5] Er is een totale instroom van 1.255 VO leerlingen van buiten Lansingerland naar VO scholen binnen de gemeente en een uitstroom van 1.411 VO leerlingen naar een school buiten de gemeente.

4 *Op welke ontwikkelingen zetten we in?*

De basis van het onderwijs in Lansingerland is goed. Tegelijkertijd voldoen we in Lansingerland nog niet aan alle doelstellingen die we in hoofdstuk 1 hebben benoemd. Om dat wel te doen gaan onderwijs en gemeente een aantal inspanningen leveren. In dit hoofdstuk beschrijven we per doelstelling welke inspanningen nodig zijn. Aan deze inspanningen hebben we een aantal concrete acties gekoppeld die gemeente en onderwijs samen gaan inzetten. Daarbij hebben we drie hoofdacties benoemd:

1. Regierol realisatie Wijknetwerken
2. Aansluiten onderwijs en jeugdhulp
3. Samenwerkingsverband onderwijs-bedrijfsleven-gemeente.

Deze hoofdacties zijn de drie belangrijkste speerpunten uit deze visie. Wij verwachten dat deze acties een belangrijke kwalitatieve bijdrage leveren aan het onderwijs in Lansingerland.

4.1 Een wijknetwerk rond elke PO school

Doelstelling(en):

- **Gemeente en onderwijs organiseren ondersteuning op maat.**
- **Ondersteuning organiseren we dichtbij school.**
- **De basisscholen, BSO, KDV, CJG, jeugd- en jongerenwerk, sport en cultuur vormen een netwerk van voorzieningen in de wijk.**

De gemeente Lansingerland kent een groot aantal voorzieningen voor kinderen zoals kinderdagopvang, buitenschoolse opvang en vroeg- en voorschoolse educatie. Toch zien we dat deze voorzieningen en de basisscholen in Lansingerland elkaar niet of onvoldoende kennen en nog niet of onvoldoende met elkaar samenwerken. Op basis van onze gesprekken met professionals in het onderwijs concluderen wij dat hier winst te halen valt. Dit beeld wordt ook ondersteund op landelijk niveau door de werkgroep Kindcentra 2020 waarin PO besturen, ouderorganisaties en het Ministerie van OCW vertegenwoordigd zijn.[6]

Een goede aansluiting op elkaar zorgt ervoor dat kinderen zich makkelijker en beter kunnen ontwikkelen. Aan de ene kant doordat organisaties beter van elkaar weten hoe ze de kinderen benaderen en dit op elkaar kunnen afstemmen. Een kind ervaart hierdoor bij de overgang van bijvoorbeeld de kinderopvang naar school minder hiaten. Aan de andere kant helpt het de verschillende organisaties om kinderen die dat nodig hebben op een goede en gelijke manier te ondersteunen. Daarnaast kunnen we kinderen helpen in het ontdekken van hun talenten door het aanhaken van sport- en cultuurorganisaties.

In Lansingerland willen we deze aansluiting bereiken door het organiseren van een netwerk rond de basisscholen in een wijk. Binnen dit netwerk wisselen we informatie uit over het pedagogische en educatieve beleid van de verschillende organisaties en zorgen we dat deze, waar mogelijk, op elkaar aansluiten. Ook worden afspraken gemaakt over de uitwisseling van informatie over de kinderen. Dit laatste gebeurt met instemming van ouders en met in achtneming van de privacy. In Lansingerland noemen we dit netwerk het Wijknetwerk. Onderwijs, kinder(dag)opvang en de gemeente hebben afgesproken dat we een wijknetwerk als volgt zien:

> *'Een netwerk van voorzieningen waar in ieder geval primair onderwijs, kinder(dag)opvang en vroegschoolse educatie onderdeel van uitmaken. Jeugdhulp en welzijn haken daar waar nodig aan. Daarnaast kunnen ook sport- en kunst- en cultuurverenigingen, de bibliotheek en jeugd- en jongerenwerk onderdeel uitmaken van dit netwerk'.*

[6] **Regiegroep Kindcentra 2020, '*Kindcentra 2020, een realistisch perspectief*', Hoofddorp, 2015.**

Uit onze gezamenlijke definitie blijkt dat het wijknetwerk verschillende verschijningsvormen kan hebben. Daarnaast blijkt uit de definitie dat we een duidelijke verbinding leggen tussen het onderwijs en de rest van de samenleving. De link tussen de school en het verenigingsleven en de link naar jeugd- en jongerenwerk zijn hier goede voorbeelden van. Door deze instellingen te verbinden krijgt een kind hier makkelijker en sneller toegang toe. Hierdoor kunnen ze zich makkelijker in de volle breedte ontwikkelen. De manier waarop dit gebeurt, zal daarbij verschillen per wijk. Dit heeft voornamelijk te maken met de wensen en behoeften van de ouders en kinderen van de school en de voorzieningen en mogelijkheden in de wijk. Zo kunnen we ons voorstellen dat in wijken met meer bewoners uit de lagere sociaal-economische groepen meer ingezet wordt op de verbinding met sport, kunst en cultuur om kinderen hier meer toegang toe te geven. Terwijl in wijken met relatief veel tweeverdieners ingezet wordt op de intensievere samenwerking met de buitenschoolse opvang.

Een wijknetwerk ontwikkelt zich op een geleidelijke wijze. Hierbij zijn de visie en de wijze van samenwerking bepalende factoren. Er is niet één vast concept. In de praktijk ontstaan werkwijzen die aansluiten bij de wensen en mogelijkheden van de desbetreffende kinderen, ouders en samenwerkingspartners.

Hoofdactie: regierol realisatie Wijknetwerk
Gemeente en onderwijspartners in Lansingerland omarmen het idee van Wijknetwerken. Gezamenlijk realiseren wij dit soort netwerken in onze drie kernen Berkel en Rodenrijs, Bergschenhoek en Bleiswijk. De gemeente werkt hierbij samen met onze onderwijspartners en vervult de regierol. Deze rol bestaat uit het bij elkaar brengen van de diverse partijen en het leggen van verbindingen binnen het maatschappelijke veld.

<u>Investering:</u>

- *Procesbegeleiding:* De gemeente organiseert overleg tussen scholen, kinderopvang en CJG en bewaakt de agenda en afspraken. 0,6 fte voor één jaar om dit project op gang te krijgen.

  Kosten: € 60.000,- incidenteel.

- *Combinatiefunctionarissen*: De combinatiefunctionaris is een persoon die aangesteld is om de combinatie te leggen tussen verschillende sectoren. In de praktijk blijken deze functionarissen succesvol in het leggen van de verbinding tussen het onderwijs, sport en cultuur. De combinatie-functionarissen zijn dan ook een effectief instrument bij het opzetten van de wijknetwerken. Wij zoeken naar een uitbreiding van het huidige aantal van 6,06 fte combinatiefunctionarissen om te ondersteunen bij het opzetten van de wijknetwerken.

  Kosten: € 90.000,-

4.2 Zorg nabij school

Doelstelling(en):
- **Gemeente en onderwijs organiseren ondersteuning op maat.**
- **Ondersteuning organiseren we dichtbij school.**

Met het overgrote gedeelte van de Lansingerlands jongeren gaat het goed. Ze gaan naar school, ontwikkelen zich en zoeken hun plek in de samenleving. Een klein gedeelte van onze jongeren loopt echter tegen uitdagingen aan in hun leven waar ze zelf niet uitkomen. Zo komt circa 10% van onze jongeren in contact met een vorm van jeugdhulp van de gemeente. De redenen en de soort ondersteuning die deze jongeren krijgen, is uiteenlopend.

Jongeren brengen een groot gedeelte van hun tijd door op school. School is vaak de eerste plek waar wordt opgemerkt dat een jongere worstelt met problemen. Soms zijn dit problemen op school maar soms ook problemen buiten school. De school is er verantwoordelijk voor dat ook deze jongere goed onderwijs krijgt. De gemeente is vaak verantwoordelijk als er ook maatschappelijke ondersteuning in de vorm van jeugdhulp nodig is.

We zorgen dat gemeentelijke jeugdhulp en onderwijs zo nauw mogelijk samenwerken als het gaat om expertise, uitwisseling van kennis en de afstemming met passend onderwijs. Daardoor kunnen we zorgen dat we zo goed mogelijke ondersteuning organiseren voor de jongeren die dat nodig hebben. Daarnaast kan goede samenwerking met het onderwijs ervoor zorgen dat potentiële problemen eerder worden opgemerkt waardoor de benodigde ondersteuning eerder wordt ingezet. Hierdoor kunnen in sommige gevallen ernstigere problemen worden voorkomen. Ook kan de desbetreffende jongere hierdoor beter functioneren in de klas en is zwaardere jeugdhulp in een later stadium wellicht niet nodig.

Beleidsplan Sociaal Domein
Op dit onderwerp sluit de Visienota Onderwijs aan op accent 3 van het Beleidsplan Sociaal Domein. Door een gezamenlijke inzet vanuit deze twee beleidsvelden streven we naar een vroegere signalering van problemen bij leerlingen en een betere (preventieve) ondersteuning van die leerlingen die dat nodig hebben.

Scholen in Lansingerland hebben steeds meer te maken met gezins- en jongerenproblematiek die het gedrag en het functioneren van leerlingen op school beïnvloedt. Voorbeeld hiervan is de invloed van (vecht)scheidingen op kinderen. De scholen geven aan in dit soort situaties vaak een gebrek aan kennis en informatie te ervaren. Daardoor vinden ze het vaak lastig om te bepalen wat hun rol in de ondersteuning aan het kind is. Daarnaast geven schoolbesturen aan onvoldoende middelen te hebben om de taken op het gebied van passend onderwijs goed vorm te geven. Er is een tekort aan expertise en structuur voor het ondersteunen van leerlingen binnen scholen.

Een terugkomende vraag is: of er in Lansingerland ruimte is voor eigen speciaal onderwijs (hierna so). SO is voor kinderen met een beperking die dermate zwaar is dat ze niet naar een reguliere school kunnen. Er zijn vier soorten (clusters) so met elk een specialisatie op een specifieke soort beperking (visueel, auditief, verstandelijk en/of lichamelijk en gedrags- en/of psychologische stoornissen). Met een groeiende bevolking met een groot aantal kinderen is er ook een groeiende behoefte aan so. Op dit moment gaan kinderen die so nodig hebben naar Rotterdam, Zoetermeer, Den Haag of Delft. De keuze voor een school is daarbij afhankelijk van het soort clusteronderwijs dat het kind nodig heeft.

Er zijn in Lansingerland 54 kinderen in de basisschoolleeftijd en 96 in de voortgezet onderwijsleeftijd die gebruik maken van SO. Aangezien deze kinderen verdeeld zijn over verschillende clusters is er geen basis voor speciaal onderwijs in Lansingerland.

Tot nu toe is de rol van de gemeente ten opzichte van het onderwijs beperkt gebleven tot cofinanciering van schoolmaatschappelijk werk (hierna: SMW). We zijn voornemens deze cofinanciering te behouden én in te zetten op de volgende vier ontwikkelingen:

Hoofdactie: Aansluiting tussen jeugdhulp en school verbeteren
We zorgen ervoor dat de organisatie van de jeugdhulp voor scholen begrijpelijk is. Daarnaast ondersteunt de gemeente scholen om beter en eerder problemen te herkennen en deze makkelijker te kunnen aanmelden bij de juiste zorg. Ook onderzoeken we hoe jeugdhulp en onderwijs in Lansingerland beter op elkaar kunnen aansluiten. In dit onderzoek wordt onder andere bekeken of en zo ja welke rol scholen kunnen krijgen in de doorverwijzing en de directe ondersteuning aan het kind. Deze actie maakt deel uit van de uitvoering van accent 3 ‘De leraar trekt aan de bel’ van het Beleidsplan Sociaal Domein.

Investering:
Deze actie wordt gefinancierd vanuit Programma 3 Jeugd.

Actie: Intensiveren kennisuitwisseling
Om te zorgen voor effectieve en efficiënte ondersteuning van een kind, is het belangrijk dat de betrokken zorgpartners van elkaar weten wat er rond het kind gebeurt. Vaak is de school ook een belangrijke schakel in deze ondersteuning. Het is belangrijk dat school en jeugdhulp op de hoogte zijn van elkaars werkzaamheden en bevindingen. Daarom intensiveren we de kennisuitwisseling en het overleg op dit onderwerp tussen scholen, CJG, gemeente en andere jeugdhulpinstanties. Het element ‘privacy’ is een factor bij de uitwisseling van informatie. Het is belangrijk om hier zorgvuldig mee om te gaan, zonder dat het een verlammende werking heeft.

Investering:
Deze actie vindt plaats binnen de bestaande middelen Onderwijs.

Actie: Beter afstemmen van jeugdhulp en passend onderwijs
Op 1 augustus 2014 is de Wet Passend Onderwijs in werking getreden. Het doel van passend onderwijs is dat kinderen die behoefte hebben aan extra ondersteuning zo veel als mogelijk op reguliere scholen terecht kunnen. Dit in plaats van dat deze kinderen naar het speciaal onderwijs moeten. Tegelijkertijd is de gemeente sinds 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de jeugdhulp. Deze twee taken hebben duidelijke raakvlakken. Om hier een goede invulling aan te geven is afstemming nodig tussen de jeugdzorg / jeugdhulp en het onderwijs. Voor deze afstemming zijn de gemeente en de samenwerkingsverbanden voor het passend onderwijs met elkaar in gesprek geweest in het kader van de ‘Transformatie onderwijs-zorgarrangementen’. Hierbij zijn nieuwe afspraken gemaakt en hebben wij afgesproken hoe we dit gaan monitoren. De komende twee jaar gaan wij aan de slag om uitvoering te geven aan deze afspraken.

Investering:
Deze actie vindt plaats binnen de bestaande middelen Onderwijs en Jeugd.

Actie: Pilot Prismaklas
In Lansingerland voert Spectrum op dit moment een pilot uit met een bovenschoolse Prismaklas. Deze klas is voor kinderen die in de reguliere plusklas op hun eigen basisschool nog niet voldoende worden uitgedaagd. Deze kinderen komen vanuit hun basisscholen één dagdeel in de week samen om ze zo gezamenlijk een extra uitdaging te bieden. Bij een succesvolle pilot staat Spectrum open voor een verdere uitbreiding van deze Prismaklas over basisscholen van andere schoolbesturen.

Investering:
Deze actie vindt plaats binnen de bestaande middelen Onderwijs.

4.3 Aansluiting op de arbeidsmarkt

Doelstelling(en):

- **Gemeente, VO, MBO en bedrijfsleven zorgen voor kansrijke carrièremogelijkheden in de regio.**

De afgelopen twintig jaar is onze economie van aard veranderd. We spreken nu van een innovatie-economie. In deze economie gaat het meer dan ooit om het genereren van nieuwe ideeën door samenwerking, creativiteit, technologische toepassingen en ondernemerschap. Dat geldt niet alleen op het niveau van de individuele werknemer, maar ook op het niveau van ondernemingen als geheel. Succesvolle bedrijven in deze nieuwe economie worden getypeerd door snelheid, flexibiliteit, innovatie en intensieve samenwerking zowel intern als extern.

Om klaar te zijn voor deze ontwikkelingen is het belangrijk dat leerlingen onderwijs krijgen dat zich richt op de aansluiting met de technologische en maatschappelijke ontwikkelingen in onze samenleving. Voor scholen is dit een constante uitdaging. Ze ervaren daarin een grote beperking in financiën. Investeringen in bijvoorbeeld nieuwe apparatuur zijn hoog en de ontwikkelingen volgen elkaar snel op waardoor aangeschafte apparatuur snel 'veroudert'. Ook is vooraf soms onduidelijk welke ontwikkeling doorzet in de maatschappij. De keuze om daarop te investeren is daarmee onzeker.

Als voorbeeld van de snel veranderende ontwikkelingen kan gedacht worden aan de overgang van PC naar laptop en van laptop naar tablet en de opkomst van de 3D printer. Deze technieken brengen mooie mogelijkheden voor het onderwijs met zich mee, maar ook hoge aanschafkosten. Daarnaast vragen dit soort innovaties om nieuwe werkwijzen en leerstof. Dat vraagt een inspanning van docenten waar vaak geen tijd voor is binnen de huidige werkbelasting.

Naast technologisering en informatisering speelt globalisering een grote rol. Door nieuwe toepassingen van ICT wordt het steeds eenvoudiger over grenzen heen te communiceren en samen te werken. We bewegen ons naar een mondiale economie waarin we afhankelijk zijn van ontwikkelingen ver buiten onze landsgrenzen. Voor onze HBO en WO studenten betekent dit enorme kansen. Hun werkomgeving en horizon ligt op het niveau van Nederland, Europa en zelfs wereldwijd. Voor deze kinderen is het vooral belangrijk dat ze binnen onze gemeente een goede start maken door kwalitatief goed en innovatief onderwijs.

Naast deze groep leerlingen zien we ook leerlingen voor wie juist de regio heel belangrijk is. Uit onderzoek blijkt dat mensen met een MBO-diploma gemiddeld een kortere woon-werkafstand hebben.[7] Ook zijn MBO-ers gemiddeld minder bereid om te verhuizen voor werk.[8] Het is belangrijk dat jongeren die een MBO opleiding volgen, een opleiding krijgen waarmee ze in de toekomst binnen onze regio aan de slag kunnen. Dit geldt voor de kansen en mogelijkheden van onze jongeren. Maar ook voor het lokale bedrijfsleven, als het gaat om het vinden van goede en gekwalificeerde werknemers. Daarnaast is het belangrijk dat op de lange termijn zoveel mogelijk mensen in onze gemeente werk hebben. Het organiseren van een goede aansluiting VMBO-MBO-bedrijfsleven zien wij gedeeltelijk als een belang van de gemeente.

[7] **D. van Rhoon, A. Vos, e.a., *'De invloed van opleidingsniveau op woon-werkafstand'* Centraal Bureau voor de Statistiek, 2011.**

[8] **P. Ester, G. Evers, e.a., *'Werk en verhuisbereidheid in Nederland'*, Regionale arbeidsmarktmobiliteit in Nederland en Europa, Tilburg, 2008.**

Hoofdactie: Samenwerkingsverband VMBO-MBO-bedrijfsleven
In Lansingerland zorgen we voor duidelijke opleidingstrajecten vanuit het VMBO naar het MBO en het lokale bedrijfsleven. Daarom organiseren we een permanent samenwerkingsverband tussen deze groepen. Het doel daarvan is dat onze leerlingen in onze gemeente een traject van VMBO en MBO kunnen volgen waarmee ze in de regio werk kunnen vinden. We denken aan een organisatie waarbinnen verschillende aanbieders van MBO onderwijs samen met het lokale bedrijfsleven, opleidingen verzorgen die passen bij de economische ontwikkeling van onze regio. In Lansingerland willen we deze ontwikkeling starten in het VMBO. Gemeente, VMBO's, MBO's en het lokale bedrijfsleven gaan samenwerken om deze trajecten vorm te geven en te organiseren. Daarbij fungeert de gemeente als aanjager en procesbegeleider. Daarnaast ondersteunt zij het proces met bijvoorbeeld een economische analyse van de regio.

Investering:
Procesbegeleiding: Gemeente organiseert overleg tussen VMBO scholen, MBO instellingen en het lokale bedrijfsleven, bewaakt gemaakte afspraken en faciliteert daar waar mogelijk ontwikkelingen. 0,4 fte voor één jaar om dit project op gang te krijgen.

Kosten:
€ 40.000,- incidenteel

Actie: Innovatiebudget Onderwijs
In Lansingerland stimuleren we dat onze scholen zo goed als mogelijk kunnen inspelen op (technologische) innovaties in de samenleving. Om de grootste financiële beperkingen hierop te verminderen stelt de gemeente via een subsidieregeling een innovatiebudget van € 50.000,- per jaar ter beschikking aan het onderwijs in Lansingerland. Scholen kunnen een aanvraag doen om een innovatie te (co-)financieren die gebruik maakt van nieuwe technieken of nieuwe onderwijskundige inzichten en die een bijdrage levert aan de onderwijsvisie van de school.

Investering:
Innovatiebudget

Kosten:
€ 50.000,- structureel

4.4 Een passend aanbod basisonderwijs

- **Mogelijkheden benutten om andere onderwijsconcepten aan te bieden.**

De gemeente Lansingerland vindt het belangrijk dat ouders en kinderen de vrijheid hebben om een school te kiezen die het beste bij het kind past. Op een school die beter aansluit op het karakter en de ontwikkelingsbehoefte van een kind zal het eerder gelukkig zijn en betere resultaten halen.

Eén van de grote verschillen in benadering van het kind zit in het schoolconcept. Dit is het beleid van een school over de vorm en de inhoud van het onderwijs. Inhoudelijk wordt dit voor het grootste gedeelte bepaald door de landelijke eisen en voorschriften. Scholen kunnen hierbinnen wel kiezen voor andere accenten. Zoals meer aandacht voor kunst en cultuur of voor sport, het kiezen voor 50 weken onderwijs[9], of tweetalig onderwijs. Scholen hebben veel vrijheid over de vorm waarin het onderwijs wordt aangeboden. Scholen die hier op een traditionele wijze vorm aan geven, noemen wij regulier onderwijs. Daarnaast zijn er andere onderwijsconcepten. Bekende voorbeelden hiervan zijn: Montessori, Vrije school, Dalton en Jenaplan.

In toenemende mate vinden ouders en leerlingen het onderwijsconcept van een school belangrijk. Ook in Lansingerland geeft ruim 60% van de ouders en leerlingen aan onderwijsconcepten belangrijk te vinden. Tegelijkertijd heeft onze gemeente een beperkte diversiteit in het aanbod van onderwijsconcepten. De gemeente kent drie Daltonbasisscholen en één Jenaplan school. De overige achttien basisscholen zijn reguliere scholen. In het voortgezet onderwijs is één van de zes scholen een Daltonschool. In de gemeente zijn enkele andere bekende onderwijsconcepten, zoals Montessori onderwijs, Vrije School, Steve Jobsscholen of 50 weken onderwijs niet aanwezig.

Uit de enquête blijkt dat hier een behoefte ligt in de gemeente. Vooral bij ouders met kinderen in het primair onderwijs. We stelden de vraag of ouders bij de schoolkeuze van hun kind een schoolconcept hebben gemist. 15% van de ouders met een kind dat in Lansingerland naar de basisschool gaat heeft een concept gemist. Daarnaast geeft 47% van de ouders, die voor een basisschool buiten de gemeente hebben gekozen, aan een schoolconcept te hebben gemist. Belangrijk is om daarbij op te merken dat die 15% en 47% van de ouders niet allemaal hetzelfde concept hebben gemist.

De vraag naar onderwijsconcepten past in een landelijke trend waarbij het aantal van de scholen met een ander schoolconcept toeneemt. Ook in de voorgestelde wetswijziging “Meer ruimte voor nieuwe scholen” zien we dat het kabinet inspeelt op deze maatschappelijk behoefte. Dit wetsvoorstel geeft meer ruimte om scholen te starten juist op basis van een schoolconcept en niet enkel op basis van een religieuze richting (denominatie).

Naast het belang van het onderwijsconcept zien we in onze enquête het belang van nabijheid van het onderwijs, vooral voor het basisonderwijs. Ouders kijken bij het kiezen van een basisschool in veel gevallen eerst welke scholen dichtbij zijn en daarna pas naar wat voor soort scholen dit zijn. De enige wijze om keuzevrijheid te garanderen voor kinderen in het primair onderwijs is te zorgen dat er lokaal een zo breed mogelijk aanbod aanwezig is.

[9] **Bij dit type onderwijs zijn er geen vaste vakanties. Ouders en kinderen kunnen samen kiezen wanneer er gebruik wordt gemaakt van de vakantie tijd. Dit is mogelijk omdat de school gebruik maakt van een lessysteem (zoals binnen het Montessori onderwijs) waarbij er samen met de leerling leerdoelen worden bepaald in plaats van een klassikaal bespreken van stof met de hele groep.**

Actie: Nieuw onderwijsconcept in Wilderzijde
De gemeente Lansingerland zet, in samenwerking met haar onderwijspartners en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, actief in op de verbreding van het aanbod van onderwijsconcepten in de gemeente. Daarbij kijken wij in eerste instantie naar een nieuw te bouwen basisschool in de wijk Wilderszijde. Met de verwachte bouw van deze “wijk van de toekomst” volgt de behoefte aan een nieuw te stichten basisschool. Zowel gemeente als onze onderwijspartners willen deze ontwikkeling aangrijpen om in Lansingerland een nieuw onderwijsconcept te introduceren. Dit kan in de wijk Wilderszijde of ergens anders in de gemeente met het verplaatsen van een bestaande basisschool naar Wilderszijde. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de potentiële aantrekkende werking van een nieuw concept en de effecten die dit kan hebben voor bestaande scholen in de gemeente.

Investering:
Deze actie vindt plaats binnen de bestaande middelen Onderwijs.

Actie: Verbreding aanbod huidige scholen
Uit de enquête blijkt een duidelijke behoefte aan andere onderwijsconcepten binnen het huidige aanbod van scholen. Daarom gaan basisscholen en gemeente samenwerken om binnen het aanbod van basisscholen te komen tot een breder aanbod van onderwijsconcepten. De schoolbesturen hebben de ambitie dat binnen vier jaar ten minste één van de huidige 22 reguliere basisscholen gebruik maakt van een onderwijsconcept dat op dit moment nog niet aanwezig is binnen de gemeente.

Investering:
Deze actie vindt plaats binnen de bestaande middelen Onderwijs.

5 *Overige ambities*

Naast de ambities die direct voortkomen uit het participatieproces, heeft de gemeente nog twee ambities binnen het beleidsveld duurzaamheid en verkeersveiligheid. In dit hoofdstuk gaan wij in op deze ambities.

5.1 Realistisch duurzaam

De gemeente Lansingerland werkt op een realistische manier aan een duurzame gemeente. Het onderwijs speelt hier een belangrijke rol in. Niet in de laatste plaats omdat het hierbij gaat om een groot aantal intensief gebruikte gebouwen die (verder) kunnen worden verduurzaamd. Binnen het onderwijs onderscheiden we twee verschillende ontwikkelingen die kunnen bijdragen aan de verduurzaming van de gemeente:

a) **Het gebouw**
Een duurzaam schoolgebouw is een gebouw waar op een prettige en gezonde manier lesgegeven kan worden, dat een goede uitstraling heeft en dat een zo laag mogelijke belasting heeft op natuur en milieu (zowel in bouw als in exploitatie).

b) **Educatie van leerlingen**
Het is een veelgebruikt cliché: “kinderen zijn de toekomst”. De milieubelasting van onze maatschappij wordt voor een groot gedeelte beïnvloed door hoe wij ons in ons dagelijks leven gedragen. Om de overstap naar een werkelijk duurzame wereld te maken is het belangrijk dat kinderen ook op school al praktisch bezig zijn met duurzaamheid.

De gemeente vindt het belangrijk dat er op beide terreinen inzet is.

Actie: Scholen (ver)bouwen wij duurzaam
Bij verdere groei van de gemeente is het aannemelijk dat er nieuwe onderwijshuisvesting wordt gebouwd. Daarnaast wordt renovatie van de bestaande schoolgebouwen in de toekomst een thema. Bij bouw en verbouw streven wij naar zo duurzaam mogelijke schoolgebouwen. Per casus zullen wij passende maatregelen voorstellen.

Investering:
Deze is per casus variabel.

Actie: Pilot Eco-Schools in Lansingerland
De gemeente stimuleert dat scholen in hun onderwijs en bedrijfsvoering duurzaamheid een belangrijke rol geven. Daarom draagt de gemeente bij aan een Eco-School-traject voor elke school in Lansingerland. Dit is het door de Verenigde Naties erkend en gecertificeerde keurmerk voor duurzame scholen. Binnen dit traject gaan leerlingen, ouders en medewerkers van de school aan de slag om de school duurzamer te maken. De gemeente is bereid om per school 50% van kosten voor een Eco-Schoolstraject bij te dragen. Wij starten een pilot met Eco-Schools in Lansingerland. Voor 8 scholen in het PO en 2 in het VO.

Investering:
De gemeentelijke bijdrage aan het Eco-Schools traject is:

8 x € 1.250,-
2 x € 2.500,-
€ 15.000,-.

5.2 Verkeersveiligheid

Het is van groot belang dat de verkeersituatie rond scholen en op de schoolroutes veilig is. Tijdens het participatietraject hebben ouders en onderwijspartners aangegeven dat dit een belangrijk thema blijft in de gemeente.

Gedeeltelijk zit dit in de inrichting van een tweetal verkeerssituaties. Door beperkt zicht of loop van de weg kan een situatie onveilig zijn. Daarnaast gaat het ook vaak om verkeersgedrag van ouders die kinderen komen halen en brengen en om fietsgedrag van leerlingen.

Actie: Aanpak aandachtsituaties
Tijdens het participatietraject zijn de rotondes van de Boterdorpseweg en de fietsroute langs en over de Oudelandselaan herhaaldelijk besproken als gevaarlijke verkeersituaties. Deze plekken zijn door de gemeente aangemerkt als aandachtsituaties waar wij op korte termijn met kleine ingrepen werken aan het verbeteren van de verkeersveiligheid.

Investering:
Deze wordt bekostigd vanuit het budget van verkeersveiligheid.

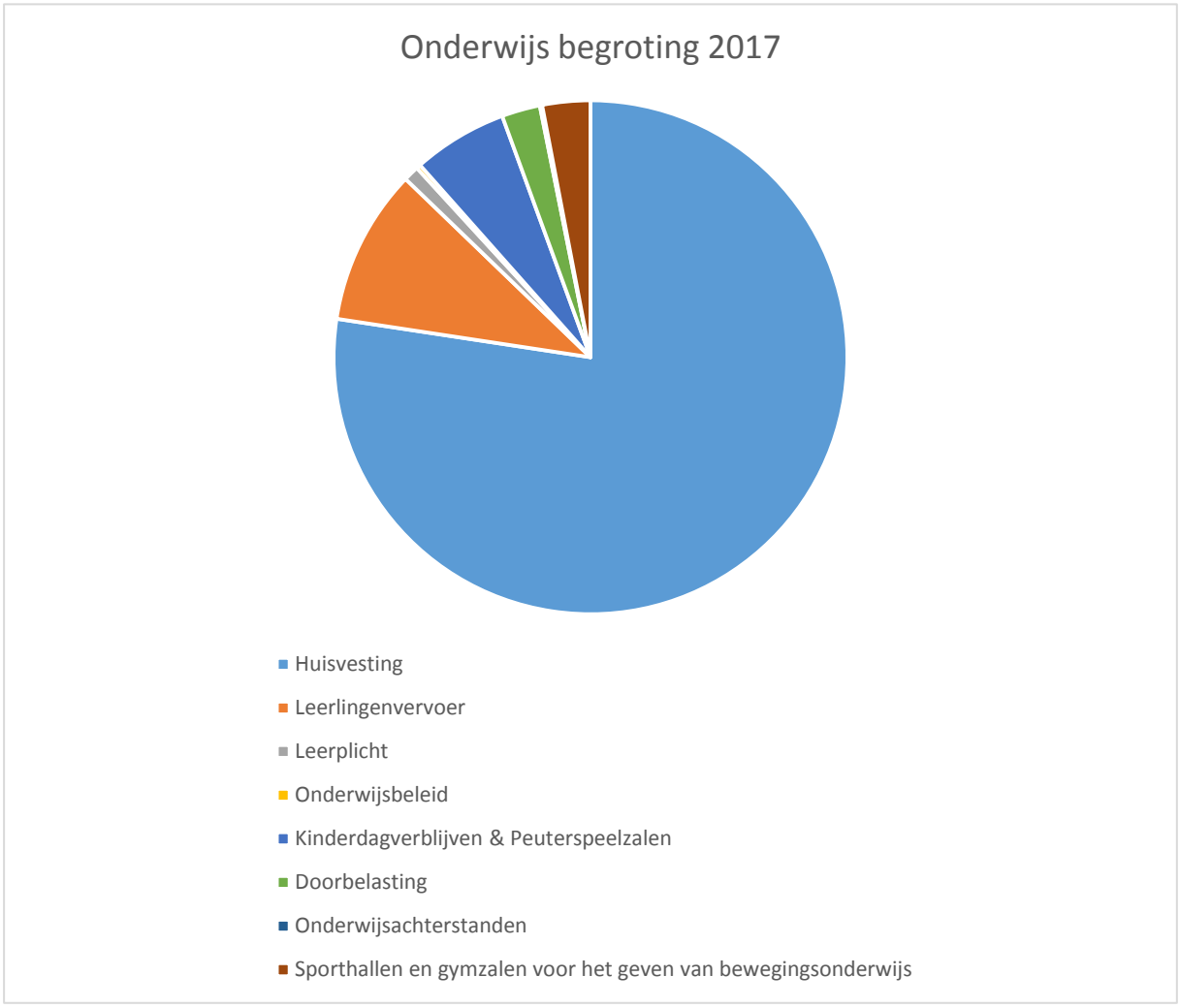
6 *Financiën*

Een groot aantal acties van deze visie kan binnen de bestaande middelen plaatsvinden. In het eerste deel van dit hoofdstuk staat een overzicht van het huidige budget onderwijs. Daarnaast is voor een beperkt aantal acties aanvullend budget nodig. Paragraaf 6.2 is een overzicht van deze benodigde budgetten.

6.1 Overzicht bestaande budgetten

Begroting 2017

Huisvesting	€ 6.017.695,00
Leerlingenvervoer	€ 763.264,00
Leerplicht	€ 75.865,00
Onderwijsbeleid	€ 20.624,00
Kinderdagverblijven & Peuterspeelzalen	€ 463.769,00
Doorbelasting	€ 188.088,00
Onderwijsachterstanden	€ 11.394,00
Sporthallen en gymzalen voor het geven van bewegingsonderwijs	€ 234.585,00
Totaal	**€ 7.775.284,00**

6.2 Aanvullend budget

Regierol realisatie Wijknetwerk

Combinatiefunctionarissen
Op het aspect "Wijknetwerk" zien wij een taak weggelegd voor de combinatiefunctionarissen. De bijdrage van de gemeente aan deze (extra) combinatiefunctionarissen ramen we op circa € 90.000,- per jaar. Daarbij is rekening gehouden met een bijdrage van het Rijk ter hoogte van 40%.

Totale kosten: € 90.000,- structureel

Procesbegeleiding
Tijdelijke uitbreiding van de capaciteit voor procesbegeleiding bij het opzetten van Wijknetwerken. Uitwerken van een procesplan, uitvoeren van een kansenanalyse per wijk, inventarisatie van de wijkpartners en het opzetten van overleg.

Totale kosten: € 60.000,- incidenteel

Samenwerkingsverband VMBO-MBO-bedrijfsleven

Procesbegeleiding
Tijdelijke uitbreiding van de capaciteit voor procesbegeleiding bij het opzetten van het samenwerkingsverband. Economische analyse, inventarisatie van partners binnen het MBO en bedrijfsleven, opzetten van overleg en samenwerkingssysteem.

Totale kosten: € 40.000,- incidenteel

Innovatiebudget

Subsidieregeling
We zetten een subsidieregeling op met als doel het verlagen van de financiële drempel tot (technologische) innovatie.

Totale kosten: € 50.000,- structureel

Pilot Eco-Schools in Lansingerland

Gemeentelijke bijdrage

De gemeente start een pilot met Eco-Schools en draagt daarbij 50% per school bij aan een Eco-Schools traject voor 8 scholen in PO en 2 scholen in het VO.

Gemeentelijke bijdrage PO	€ 1.250,- x 8	=	€ 10.000,-
Gemeentelijke bijdrage VO	€ 2.500,- x 2	=	€ 5.000,-
Totale kosten			€ 15.000,- incidenteel

Totale meerkosten visie:
€ 140.000,- structureel
€ 115.000,- incidenteel

7 Evaluatie

De voorstellen zoals gedaan in deze visienota vragen van zowel de gemeente als het onderwijs een verandering van rol. Zo gaan we in gezamenlijkheid werken aan de verbetering van de aansluiting van onderwijs en jeugdhulp én de aansluiting tussen vmbo en mbo. Ook zetten we ons samen in om wijknetwerken te realiseren. Bij deze complexe trajecten is het belangrijk om regelmatig met elkaar stil te staan bij de vraag “doen we de goede dingen? En doen we ze goed?”. Tegelijkertijd waken we er voor te snel te evalueren waardoor er nog niet of nauwelijks iets over het proces gezegd kan worden. Daarom kent dit visietraject twee tussentijdse evaluaties en een eindevaluatie.

Tussentijdse evaluaties
In 2020 en in 2022 houden we tussentijdse evaluaties. Tijdens deze evaluaties controleren we op basis van het stoplichtmodel wat de vorderingen zijn op de verschillende acties uit deze visie. Op basis van deze resultaten wordt een nieuw plan van aanpak opgesteld voor de aankomende twee jaar. Ook voeren we gespreken met onze partners in het onderwijs om te achterhalen of de veranderingen zoals beschreven in deze visienota het gewenste resultaat hebben. Op basis van deze tussentijdse evaluaties stellen we eventuele veranderingen van de visienota voor. De uitkomsten van deze evaluaties worden gedeeld met de Commissie Samenleving.

Eindevaluatie
In 2025 evalueren we samen met onze partners in het onderwijs het volledige traject van de visienota. We staan stil bij alle uitgevoerde acties en gaan na of alle beoogde doelen van deze acties zijn behaald. Belangrijkste doel van de evaluatie is te bepalen waar we staan ten opzichte van de zes beleidsdoelstellingen uit hoofdstuk 2. Daarnaast komen uit de evaluatie aanbevelingen voor nieuw onderwijsbeleid.

8 *Dankwoord*

Een groot aantal mensen hebben het afgelopen anderhalf jaar meegewerkt met aan deze nota. Deze mensen willen we niet ongenoemd laten. Ten eerste wil ik alle ouders en leerlingen bedanken die de onderwijs enquête hebben ingevuld. Daarbij wil ik de ouders die aanwezig waren bij de rondetafelgesprekken en de leerlingen die meededen aan het leerlingen debat extra bedanken.

Een speciaal dankwoord is op zijn plek aan de schoolbesturen waarmee we zo vaak hebben overlegd. In het bijzonder denk ik aan: Kees van der Kraan en Dave Wijsman (Laurentius Stichting), Adriaan van Zanten en Herman Wiegeraad (Spectrum-SPCO), Carl Fikenscher (Scholengroep Holland), Peter van Deursen (RVKO), Clazien Sonneveld (GPO-WN), Huub van Blijswijk en Rob Fens (BOOR) en Nico van der Eijkel en Henk Post (CVO). Ook de directeuren van de VO scholen in Lansingerland hebben veel en goed met ons meegedacht. Dank daarvoor aan Nick van Bennenkom (Wolfert Pro), Peter Wind (Wolfert Lyceum), Jan de Jong (Melanchthon Bergschenhoek en De Blesewic), Cees de Jonge (Melanchthon Business School en Berkroden) en Conny Boegheim (Melanchthon Berkroden).

Als laatste wil ik mijn dank uitspreken voor mensen van de overige organisaties die met ons mee hebben gedacht. Speciale dank daarbij voor Angela van Zaalen (SOB Oostland), Chris van Tongeren (Kern Kinderopvang), Kim van de Schoor (Stichting Kinderspeelzaal) en Marian Feenstra (BSO Zus en Zo).

Jeroen Heuvelink
Wethouder Onderwijs

Bijlage 1: Proces

In dit hoofdstuk lichten wij het participatieproces toe dat is doorlopen bij het vormgeven van deze visie. Bij dit proces zijn de volgende groepen betrokken:

1. Ouders: Ouders van kinderen die naar het primair of voorgezet onderwijs gaan en die wonen in Lansingerland.
2. Leerlingen: Leerlingen die naar het voortgezet onderwijs gaan en wonen in Lansingerland.
3. Primair Onderwijs (PO): Schooldirecteuren, kwaliteitsfunctionarissen en vertegenwoordigers van alle in Lansingerland aanwezige schoolbesturen in het primair onderwijs.
4. Voortgezet Onderwijs (VO): Alle directeuren en besturen van middelbare scholen in Lansingerland.
5. BSO & KDV: De bestuurders van drie organisaties met veel Buitenschoolse Opvang en kinderdagopvang in Lansingerland.
6. Overige: Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), Samenwerkingsverband Onderwijs en Bedrijven Oostland (SOB), Stuurgroep Vroeg en Voorschoolse Educatie Lansingerland.

Hieronder zijn de verschillende onderdelen van het traject beschreven in chronologische volgorde. Per onderdeel staat ook aangegeven welke groep of groepen bij dit onderdeel zijn betrokken.

a. Enquête ouders en leerlingen

We zijn het traject gestart met twee enquêtes. Eén voor ouders en één voor leerlingen. Hiermee hebben we in korte tijd de mening onder een groot aantal ouders en leerlingen kunnen peilen. Dit onderzoek hebben we toegespitst op drie hoofdvragen:

1. Op basis van welke overwegingen hebben ouders en leerlingen destijds een schoolkeuze gemaakt?
2. Wat vinden ouders en leerling belangrijk aan een school nu ze eenmaal op een school zitten?
3. Wat zijn de sterke punten en aandachtspunten van scholen in Lansingerland?

Dit onderzoek heeft zich alleen gericht op aspecten waar de gemeente invloed op uit kan oefenen.

b. Leerlingendebat & rondetafelgesprekken ouders

Op basis van de uitslagen van de enquête zijn we in gesprek gegaan met ouders en leerlingen. Doelstelling van deze gesprekken was om te onderzoeken hoe opvallende resultaten uit de enquête te interpreteren. Voor de leerlingen is een leerlingendebat georganiseerd in de raadszaal. Hierbij zijn de leerlingen met elkaar en wethouder Jeroen Heuvelink, op basis van stellingen, in debat gegaan. Deze stellingen kwamen voort uit de uitkomst van de leerlingenenquête.

Met de ouders zijn twee rondetafelgesprekken gevoerd. Tijdens deze gesprekken zijn wethouder Jeroen Heuvelink en de ambtelijke projectleider in gesprek gegaan met ouders. Tijdens deze gesprekken is de uitslag van de ouderenquête besproken. De centrale vragen daarbij waren:

- Herkent u zich in de uitslag?
- Wat betekent in uw beleving de uitslag?

c. Gesprekken onderwijs

De gemeente voert ieder kwartaal overleg met de besturen in het PO en de directies in het VO. We noemen deze bijeenkomsten Lokaal Educatieve Agenda / Op Overeenstemming Gericht Overleg (LEA/OOGO). Deze gesprekken hebben het afgelopen jaar regelmatig in het teken gestaan van de Visienota onderwijs. Hierbij hebben we de partners uitgebreid bijgepraat over de status van het project, voorlopige uitkomsten en concepten en het nog te doorlopen traject. Hierdoor hebben we onze partners geïnformeerd en zijn ze intensief betrokken bij dit proces.

d. Onderwijsconferentie

We hebben een Onderwijsconferentie georganiseerd samen met onze partners uit het onderwijs: het primair onderwijs, het voorgezet onderwijs, de kinderopvang, het CJG en het SOB Oostland. Doelstelling van de conferentie was het komen tot een gedeelde probleemanalyse en een gedeelde ambitie. Dit proces bestond uit drie delen:

1. Agendabepalend overleg;
2. Vervolggesprekken;
3. De Onderwijsconferentie.

Tijdens het agendabepalend overleg is verkend op welke thema's wij met elkaar tot gezamenlijke inzichten konden komen. Vervolgens zijn met de betrokkenen per thema vervolggesprekken gevoerd om de verschillende visies en standpunten van deze thema's te verkennen. Op basis van deze vervolggesprekken heeft de gemeente per thema een gezamenlijke visie geformuleerd. De uitkomsten hiervan hebben wij met elkaar besproken tijdens de Onderwijsconferentie. De gemeente heeft vervolgens bevindingen, doelstellingen/ambities en concrete acties geformuleerd.

e. Terugkoppeling

We hebben de bevindingen, doelstellingen/ambities en acties teruggekoppeld aan de deelnemers van het participatietraject. We hebben individuele gesprekken gevoerd met alle schoolbesturen PO en VO. Met ouders is een aparte avond belegd om de ambities en acties uit de visie door te spreken. Met PO, VO en BSO & KDV is de concept nota uitgebreid doorgesproken. Daarbij was steeds de toets of men zich herkende in de ambities en acties en of er ook wederzijds commitment was.

Bijlage 2: Begrippenlijst

BOOR	Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam; het schoolbestuur van de Wolfert scholen in Lansingerland
BSO	Buitenschoolse Opvang
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CVO	De vereniging voor Christelijk Voorgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving; het schoolbestuur van de Melanchthon scholen in Lansingerland
GPOWN	Gereformeerd Primair Onderwijs West-Nederland; Schoolbestuur van de Koningin Beatrix school in Berkel & Rodenrijs
HBO	Hoger Beroeps Onderwijs
IHP	Integraal Huisvestingsplan; beschrijving en planning voor een aantal jaar van de onderwijshuisvestingsopgave.
IKC	Integraal Kind Centrum
ISK	Internationale Schakelklas
KDV	Kinderdag Verblijf
Laurentius Stichting	Schoolbestuur van de Katholieke basisscholen in Berkel & Rodenrijs en Bergschenhoek.
LEA-PO / LEA-VO	De Lokale Educatie Agenda; overleg over onderwijsinhoudelijke aangelegenheden tussen: schoolbesturen PO en de gemeente óf schooldirecties VO en de gemeente
MBO	Middelbaar Beroeps Onderwijs
OC&W	Ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap
OOGO	Op Overeenstemming Gericht Overleg; wettelijk bepaald overleg tussen schoolbesturen en de gemeente over onderwijshuisvesting.
Praktijk Onderwijs	Voortgezet onderwijs voor kinderen met een IQ score tussen de 50 en de 85.
PO	Primair Onderwijs
RVKO	Rotterdamse Vereniging voor Katholiek Onderwijs; schoolbestuur van de katholieke basisscholen in Bleiswijk
Scholengroep Holland	Schoolbestuur van de openbare basisscholen in Lansingerland
Schoolbestuur	Het bestuur van een onderwijsstichting, onder zo'n stichting bevinden zich vaak verschillende scholen.
Schooldirectie	Het dagelijks bestuur van een school
SOB-Oostland	Stichting Onderwijs & Bedrijfsleven; stichting ter bevordering van het contact en samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven.
Spectrum-SPCO	Schoolbestuur van de Protestantschristelijke basisscholen in Lansingerland
VO	Voortgezet Onderwijs
VVE	Vroeg- en Voorschoolse Educatie
WO	Wettenschappelijk Onderwijs of Universitair Onderwijs